

Crynodeb

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Diogelu dyfodol Cymru

**Pontio o'r Undeb
Ewropeaidd i berthynas
newydd ag Ewrop**

1 Rhagarweiniad y Prif Weinidog

Pleidleisiodd mwyafrif pobl Cymru dros ymadael â'r Undeb Ewropeaidd (UE), ac mae Llywodraeth Cymru wedi dweud yn glir o'r cychwyn cyntaf bod rhaid parchu'r penderfyniad democrataidd hwn.

Rydym yn dweud yr un mor glir bod rhaid i delerau'r ymadawiad ddiogelu buddiannau hanfodol Cymru, a medru dod â'r rhai a bleidleisiodd dros ymadael a'r rhai a bleidleisiodd dros aros ynghyd. Nid ydym yn credu i bobl gael eu perswadio i bleidleisio dros ymadael gyda'r bwriad i Gymru fod ar ei cholled, ac nid ydym chwaith yn meddwl y dylai hyn fod yn anochel yn sgil ymadael â'r UE.

Bydd penderfyniadau'r misoedd nesaf yn pennu buddiannau economaidd a chymdeithasol Cymru dros nifer o flynyddoedd i ddod. Mae ymadael â'r Undeb Ewropeaidd yn cyflwyno peryglon clir sydd angen eu rheoli a'u lliniaru, ac mae cyfrifoldeb ar Lywodraeth Cymru i gynnal a datblygu ffyniant y wlad. Bydd cyfleoedd hefyd i feddwl o'r newydd am ein polisïau a'n rhaglenni, ynghylch sut i gydweithio mewn Teyrnas Unedig wahanol y tu allan i'r UE, a'r potensial i helpu busnesau i edrych ar farchnadoedd newydd ar draws y byd.

Nid oes gan wleidyddion Cymru fonopoli ar ddoethineb ac rydym wedi ystyried y drafodaeth helaeth nid yn unig o fewn Cynulliad Cenedlaethol Cymru ond hefyd y tu hwnt. Mae'n Grŵp Cyngori ar Ewrop yn edrych ar farn arbenigol a'r sbectrwm o safbwyntiau gwleidyddol wrth i ni ystyried cwestiynau manwl. Mae'r Cyngor

Adnewyddu'r Economi yn tynnu sylw arbennig at yr heriau i'r economi ac i fyd busnes. Yn ehangach, mae syniadau am ddyfodol Cymru'n ystyried y drafodaeth helaeth a bywiog ar draws sectorau megis amaeth, yr amgylchedd, Addysg Uwch, y trydydd sector, y sector creadigol, llywodraeth leol ac eraill.

Nid yw ymadael â'r Undeb Ewropeaidd yn golygu o gwbl y bydd Cymru'n troi ei chefn ar Ewrop. Mae parhau i gael mynediad llawn a dirwysr at y Farchnad Sengl yn hanfodol ar gyfer ein dyfodol. Bydd ein cyfeillion a'n cymdogion yn Ewrop yn parhau i fod yn gyfeillion ac yn gymdogion i ni, a rhaid i ni ddod o hyd i ffyrdd eraill o weithio gyda'n gilydd ar heriau cyffredin. Ar yr un pryd, mae Cymru'n wlad sy'n edrych allan ar y byd mawr. Mae gennym brofiad hir o fasnachu a buddsoddi gyda Gogledd America, Japan a'r Dwyrain Canol ymysg llefydd eraill. Rydym yn barod i groesawu'r byd ac edrych tua'r gorwel, a phan fo cyfleoedd masnach newydd yn codi, byddwn yn gweithio gyda busnesau i helpu ein heconomi i ffynnu.

Mae'r Papur Gwyn hwn yn amlinellu buddiannau a blaenoriaethau strategol Cymru wrth i'r DU baratoi i ymadael â'r UE. Rydym yn gweithio gyda Llywodraeth y DU, Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon a Llywodraeth

yr Alban gyda'r bwriad o helpu i lunio safbwynt negodi ymarferol a chydysniol i'r DU. Mae'r Papur Gwyn hwn yn gosod nodau cyffredinol Llywodraeth Cymru ar gyfer y negodiadau hynny. O'r dechrau i'r diwedd, mae'r pwyslais ar gynnal a hybu ffyniant, gan gydnabod dymuniad y mwyafrif i ymadael â'r UE.

Wrth i ni wynebu'r dyfodol, mae nifer o gwestiynau'n parhau. Rhaid i Lywodraeth Cymru wynebu ei gwaith mewn ffyrdd newydd, a rhaid i'r DU ei hun addasu a newid. Credwn y dylai ymadawiad y DU â'r UE ddigwydd drwy negodi adeiladol ar sail parch o'r ddwy ochr a chydabyddiaeth o'r buddiannau cyffredin rydym yn rhannu yn y tymor hir gyda'n cymdogion Ewropeaidd.

Mae Llywodraeth Cymru'n benderfynol o amddiffyn buddiannau hanfodol y wlad hon a ffyniant Cymru ar gyfer y dyfodol.

Carwyn Jones
Prif Weinidog Cymru

2 Rhagarweiniad Arweinydd Plaid Cymru

Ers y bleidlais i ymadael â'r Undeb Ewropeaidd, mae Plaid Cymru wedi dadlau y dylid rhoi blaenoriaeth i sicrhau ac amddiffyn buddiannau cenedlaethol Cymru, yn arbennig ein buddiannau economaidd.

Roedd Plaid Cymru o'r farn bod angen safbwynt negodi ffurfiol i Gymru ar gyfer y broses o ymadael â'r UE. Roeddem am i'r partïon gydweithio i ddiffinio a hyrwyddo buddiannau cenedlaethol Cymru ac am weld Cymru'n sefydlu cymaint o dir cyffredin â phosib gyda'r gweinyddiaethau datganoledig eraill fel bod modd mynd ati ar sail 'Pedair Gwlad'.

Diolch i'r gwaith sylweddol a chadarnhaol a wnaed drwy drafodaethau rhwng Plaid Cymru a Llywodraeth Cymru, mae'r safbwyntiau hyn wedi'u datblygu a byddant yn awr yn dod yn rhan o bolisi'r llywodraeth ac yn cael eu harddel gan fwyafrif amlwg o Aelodau'r Cynulliad Cenedlaethol.

I Blaid Cymru, mae'r ddogfen hon yn adlewyrchu un o'n prif egwyddorion, sef bod gan Gymru hawl ddemocrataidd i gyfrannu at y modd y bydd y broses o ymadael yn mynd rhagddi.

Dylai Cymru allu dylanwadu ar unrhyw negodiadau a gaiff eu cynnal, yn hytrach na derbyn y gall y broses o ymadael â'r UE fynd rhagddi heb ystyried buddiannau Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

Wrth negodi, mae'n hollbwysig felly bod Llywodraeth y DU yn cadw mewn cof mai gwladwriaeth aml-genedl yw'r DU, ac nid un wlad.

Drwy hyrwyddo buddiannau cenedlaethol Cymru, mae'r Papur Gwyn hwn yn ategu barn y partïon dan sylw y dylai Cymru barhau i elwa ar fod yn rhan o'r Farchnad Sengl Ewropeaidd. Mae cryn drafod wedi bod ymysg y partïon wrth gytuno ar y ffyrdd posib o barhau'n aelod. Cytunwyd y gallai hyn gynnwys aelodaeth o'r EEA a/neu EFTA a bod rhaid osgoi rhwystrau tariff.

Mae'r ddogfen yn croesawu cyfraniad gweithwyr a mudwyr Ewropeaidd i gymdeithas Cymru a'n heconomi ac yn herio'r agwedd negyddol sydd wedi cael lle rhy amlwg yn nhrafodaethau'r byd gwleidyddol. Mae'n cefnogi'r egwyddor o allu symud yn rhydd ac mae felly'n gyson â chael rhan lawn yn y Farchnad Sengl.

Mae'r ddogfen hefyd yn nodi trywydd i Gymru ei ddilyn er mwyn sicrhau nad yw ar ei cholled yn ariannol pan fydd cyllid yr UE yn dod i ben. Mae'n ei gwneud yn glir y gallai ac y dylai Cymru barhau i elwa ar yr amrywiaeth o raglenni Ewropeaidd sydd o fudd i'n pobl.

O ran rheoliadau amgylcheddol, cymdeithasol a'r gweithle, caiff neges gref ei hanfon at Lywodraeth y DU na ddylai'r rhain gael eu gwanhau na'u diddymu mewn unrhyw ffordd yn enw dadreoli neu ideolog.

Pwynt allweddol o ran Plaid Cymru yw bod y ddogfen yn datgan y dylai ymadael â'r UE arwain at ailfodelu strwythurau llywodraethu'r DU – barn y mae ein plaid wedi'i harddel ers amser maith.

Mae'r ddogfen hefyd yn lleisio galwadau Plaid Cymru i gael polisi rhyngwladol ehangach, ynghyd â'n blaenoriaeth i gadw a gwella'r cysylltiadau pwysig rhwng Cymru ac Iwerddon.

Yn yr un modd ag y mae Plaid Cymru wedi gweithio yn enw undod cenedlaethol Cymru i ddatblygu'r safbwynt hwn ar y cyd, rydym yn hyderus y bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda'r Alban, Gogledd Iwerddon a phartneriaid eraill i adnabod tir cyffredin, a hynny cyn ac yn ystod unrhyw negodiadau.

Sut bynnag y pleidleisiodd pobl yn y refferendwm ar yr UE, dylem fod yn hyderus yn awr bod safbwynt Cymru'n glir a chadarn ac yn barod ar gyfer y negodiadau sydd i ddod. Mae ein buddiannau a'n hanghenion fel cenedl wedi'u mynegi'n glir yn y papur hwn, ac rwy'n barod iawn i'w gymeradwyo i bobl Cymru.

Leanne Wood
Arweinydd Plaid Cymru

3 Crynodeb

Mae'r Papur Gwyn yn gosod y prif faterion yr ydym wedi'u nodi fel rhai hanfodol i Gymru wrth i'r DU ymadael â'r Undeb Ewropeaidd. Fe gafodd ei ddatblygu gan Lywodraeth Cymru mewn cydweithrediad â Phlaid Cymru drwy Bwyllgor Cyswllt swyddogol¹. Mae sylwadau'r Grŵp Cynghori ar Ewrop, a benodwyd gan y Prif Weinidog yn haf 2016², wedi bod yn ddefnyddiol iawn wrth ddatblygu'r cynnwys.

Bydd Llywodraeth Cymru'n gweithio'n adeiladol gyda Llywodraeth y DU wrth i'r DU baratoi i ymadael â'r UE a symud tuag at berthynas wahanol gyda'n cymdogion Ewropeaidd. Wrth ochr Plaid Cymru, bydd Llywodraeth Cymru'n siarad ar ran ein gwlad er mwyn sicrhau nad yw'r telerau wrth i'r DU ymadael â'r UE yn niweidio buddiannau Cymru. Rydym yn disgwyl i Lywodraeth y DU yn

(isod) Abertawe gyda'r hwyr

ei thro roi ystyriaeth iawn i'r materion yr ydym wedi'u nodi fel rhai hanfodol i fuddiannau Cymru wrth lunio ei safbwynt negodi. Wrth wneud hynny, rydym yn credu'n gryf y bydd y DU yn ceisio sicrhau canlyniadau sy'n fuddiol i'r DU yn gyfan, yn ogystal â Chymru.

Credwn fod angen rhoi sylw i chwe maes wrth negodi: y Farchnad Sengl a masnach ryngwladol, mudo, cyllid a buddsoddi, materion cyfansoddiadol a datganoli, mesurau diogelu a gwerthoedd cymdeithasol ac amgylcheddol Cymru a'r trefniadau pontio.

Y Farchnad Sengl a Masnach Ryngwladol

Mae economi Cymru wedi'i hintegreiddio'n agos iawn â Marchnad Sengl yr UE, ac mae tua dwy rhan o dair o allforion adnabyddadwy Cymru'n mynd i wledydd yr UE. Mae llwyddiant Cymru o ran denu

Buddsoddiadau Uniongyrchol o Dramor dros sawl degawd wedi'i seilio'n helaeth ar fynediad at farchnad yr UE o dros 500 miliwn o gwsmeriaid. Dengys dadansoddiadau y bydd unrhyw gyfyngiad sylweddol ar fynediad at y Farchnad Sengl yn niweidiol, a po fwyaf y cyfyngiad, y gwaethaf fydd y canlyniad o ran llai o dwf neu dwf negyddol. Credwn fod mynediad llawn a dirwysr at y Farchnad Sengl ar gyfer nwyddau, gwasanaethau a chyfalaf – gan gynnwys ein prif gynhyrchion amaethyddol a bywd – yn hanfodol ar gyfer buddiannau Cymru a'r DU yn gyfan yn y dyfodol, ac rydym yn annog Llywodraeth y DU i fabwysiadu hyn fel y brif flaenoriaeth wrth negodi gyda'r UE. Mae amrywiol ffyrdd o sicrhau hyn. Gallai hyn olygu aelodaeth y DU o Gymdeithas Masnach Rydd Ewrop (EFTA), yr oedd y DU yn aelod ohoni cyn ymuno a'r UE, ac o ganlyniad parhau i fod yn rhan o'r Ardal Economaidd Ewropeaidd (EEA); neu negodi trefniant penodol, unigryw i'r DU.

¹ Yn y Papur hwn, mae "ni" yn cyfeirio at Lywodraeth Cymru a Phlaid Cymru.

² <http://gov.wales/about/cabinet/cabinetstatements/2016-new/euadvisory/?skip=1&lang=cy>

Mudo

Rydym yn cydnabod mai'r dymuniad i roi sylw i bryderon yn ymwneud â mudo o'r UE oedd yn rhannol gyfrifol am y gefnogaeth i'r ymgyrch dros ymadael â'r UE, a bod Llywodraeth y DU yn ystyried mudo fel un o brif elfennau'r negodiadau sydd i ddod. Yn yr un modd, rydym yn croesawu'r cyfraniad cadarnhaol iawn y mae mudwyr o'r UE yn ei wneud i'n heconomi a'n cymunedau. Dylid gwarantu ar unwaith hawliau mudwyr o'r UE sydd eisoes yn byw yng Nghymru i aros, a rhaid i bob un sy'n byw yma gael ei drin gyda'r un faint o barch. Rydym yn galw ar yr UE i roi gwarant cyfatebol i ddinasyddion Cymru a'r DU sy'n byw yn yr UE. Credwn y bydd Cymru'n parhau i fod angen mudwyr o wledydd yr UE i helpu i gynnal ein heconomi sector preifat a'n gwasanaethau cyhoeddus. Yn ein barn ni, yr allwedd yw sicrhau bod hawl pobl i symud yn rhydd yn gysylltiedig

â chyflogaeth, ac eithrio yn achos myfyrwyr a phobl sy'n medru cynnal eu hunain yn annibynnol. Ar gyfer myfyrwyr ac ymchwilwyr, rydym yn credu mai cynnal yr hawl i symud yn rhydd ar draws Ewrop fyddai fwyaf manteisiol i Gymru a'r DU yn gyfan. Dylai'r cysylltiad rhwng symudiad a chyflogaeth gael ei ategu gan orfodaeth gadarn o'r ddeddfwriaeth bresennol i atal camfanteisio ar weithwyr, yn arbennig y rhai mewn swyddi cyflog isel.

Cyllid a Buddsoddi

Mewn termau cyllidebol, mae Cymru ar ei hennill o fod yn aelod o'r UE, ac ar hyn o bryd yn derbyn tua **£680 miliwn** o gyllid yr UE bob blwyddyn.

Yn ogystal â bod yn aruthrol o bwysig i Gymru o ran ysgogi twf economaidd a swyddi, mae hyn hefyd yn galluogi Llywodraeth Cymru i ddenu adnoddau ychwanegol o ffynonellau preifat a chyhoeddus. Er bod Llywodraeth y DU wedi rhoi gwarant gyffredinol o gyllid ar gyfer prosiectau a gytunwyd cyn 2020, mae'n hanfodol yn y tymor hirach i'r cyllid Ewropeaidd sy'n cael ei golli gael ei gyfnewid am ddiwygiad i'r Grant Bloc. Yn ystod ymgyrch y refferendwm, sicrhawyd pleidleiswyr na fyddai Cymru ar ei cholled wrth ymadael â'r UE, ac mae'n hanfodol

(uchod) Banc Buddsoddi Ewrop, Lwcsembwrg

anrhydeddu'r addewid hwn er mwyn cadw hyder y cyhoedd yn y broses wleidyddol. Rhaid i'r cyllid newydd o ffynonellau'r DU adlewyrchu'r cyllid Ewropeaidd presennol ar gyfer datblygu economaidd rhanbarthol, amaethyddiaeth a chefn gwlad. Mae nifer o raglenni Ewropeaidd llai yn ysgogi buddsoddiad sylweddol yng Nghymru, ac rydym yn credu'n gryf y dylai Cymru barhau i fanteisio ar fynediad iddynt o'r tu allan i'r UE. Mae'r rhain yn cynnwys: Horizon 2020, ERASMUS+, Ewrop Greadigol a'r Rhaglen Cymru-Iwerddon. Rydym hefyd yn egluro pam rydym o'r farn y dylai'r DU barhau i fod yn bartner Banc Buddsoddi Ewrop.

Materion Cyfansoddiadol a Datganoli

Mae ymadael â'r UE yn drobwynt cyfansoddiadol sylweddol i Gymru a'r DU yn gyfan. Bydd pwerau sydd eisoes wedi'u datganoli i Gymru – amaethyddiaeth, pysgodfeydd, datblygu rhanbarthol a'r amgylchedd

er enghraifft – yn cael eu defnyddio yma yn y dyfodol heb fframwaith rheoleiddiol yr UE. Yn yr un modd, gallai'r pwerau sydd wedi'u cadw yn ôl a'u defnyddio, mewn egwyddor, ar lefel y DU (er enghraifft ar fasnach ryngwladol neu gystadleuaeth) effeithio'n negyddol ar bolisiâu datganoledig Cymru. Ni fydd y system rynglywodraethol bresennol bellach yn addas i'r diben a bydd yn rhaid datblygu ffyrdd newydd o weithio – ar sail cytundebau gwirfoddol rhwng Llywodraeth y DU a'r tair gweinyddiaeth ddatganoledig, yn amodol ar gymodi annibynnol. Mae graddfa'r newid yn golygu bod rhaid i'r DU ei hun gael ei hail-lunio i ysgogi dyfodol deinamig, llai canolog, ar sail cydweithrediad, amcanion cyffredin, cefnogaeth a strwythurau ymarferol, mwy ffederal. Rydym yn gweld y paratodau i ymadael â'r UE fel man cychwyn ar gyfer trafodaeth fanwl am ddiwygio a newid o fewn y DU. Rhaid i ni weld manylion y "Bil Diddymu Mawr" sy'n cael ei gynnig gan Lywodraeth y DU cyn i ni fedru penderfynu ar y goblygiadau ar gyfer datganoli yng Nghymru.

(Isod) Bae'r Tri Chlogwyn, Gŵyr

Datblygyd y Papur Gwyn hwn ar y cyd rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru.
ebost: europeantransition@wales.gsi.gov.uk

Ar ôl dadansoddi, os oes angen i ni yn y Cynulliad Cenedlaethol ddeddfu i ddiogelu ein setliad datganoli mewn perthynas a'r Bil Diddymu, byddwn yn gwneud hynny.

Mesurau diogelu a gwerthoedd cymdeithasol ac amgylcheddol

Mae'r DU wedi bod yn rhan o'r UE ers dros 40 mlynedd, ac mae corff sylweddol o ddeddfwriaeth wedi'i ddatblygu i ddiogelu amgylchedd a llesiant cymdeithasol Cymru. Y ddeddfwriaeth hon yw'r sylfaen ar gyfer ein aer, dŵr a thraethau glân. Gwelwyd amrywiol hawliau a mesurau i amddiffyn gweithwyr a chyfyngu ar gamfanteisio yn y gweithle, er enghraifft y Gyfarwydddeb Oriau Gwaith, gan arwain at well amgylchedd ac amodau gwaith i weithwyr. Deddfwriaeth yr UE sydd wedi arwain at ddiogelwch y cynnyrch yn ein siopau ac amrywiol fesurau eraill i amddiffyn defnyddwyr. Yn y tymor byr bydd y Bil Diddymu Mawr, fel y'i gelwir, yn cadw'r ddeddfwriaeth bresennol mewn cyfraith ddomestig. Wrth ymadael â'r UE, rhaid i ni fod ar ein gwylidwriaeth a

mynnu na ddylid erydu'r safonau a'r mesurau diogelu sydd mor fanteisiol i'n dinasyddion ac i les cymdeithas yn gyfan.

Trefniadau Pontio

Ymddengys yn gynyddol annhebygol y bydd modd negodi telerau ein hymadawiad a llunio perthynas fanwl, ymarferol gyda'r UE ar gyfer y dyfodol o fewn yr amserlen gyfyngedig a osodwyd ar gyfer negodiadau Erthygl 50. Mae profiad yn awgrymu bod negodiadau masnach, er enghraifft, yn gorfod bod yn broses hir a chymhleth. Mae graddfa'r gwaith angenrheidiol i addasu ein strwythurau cyfreithiol, cyfansoddiadol a sefydliadol yr un mor gymhleth ac yn debyg o fod angen cryn dipyn o amser datblygu. Felly credwn y dylai Llywodraeth y DU roi blaenoriaeth uchel yn y negodiadau Erthygl 50 i geisio sicrhau cytundeb ar gyfnod pontio ar ôl ein hymadawiad ffurfiol o'r UE, er mwyn osgoi'r anhrefn a'r ansicrwydd a fyddai'n codi yn sgil ymadawiad sydyn 'dros y dibyn'. Nid yw ymadael â'r UE yn golygu gadael Ewrop, ac rydym yn credu y dylai'r negodiadau gael eu seilio ar ymddiriedaeth a pharch o'r ddwy ochr.